

مسائل

- ۱- جمع فروشهای نقدی فروشگاه صدف در تاریخ ۱۳۸۸/۷/۲۶ مبلغ ۴۶۷۷۴۰۰ ریال و وجه نقد وصول شده در آن روز ۴۶۷۹,۰۰۰ ریال است. مطلوب است ثبت این رویداد در دفتر روزنامه‌ی فروشگاه.
- ۲- مانده‌ی حساب کسور و اضافات صندوق در فروشگاه فرزین در پایان سال ۱۳۸۸ مبلغ ۱۱۲۶۴ ریال بستانکار است. مطلوب است ثبت بستن حساب مزبور در پایان سال ۱۳۸۸ در دفتر روزنامه‌ی فروشگاه.
- ۳- رویدادهای زیر در شرکت تابان در مورد تنخواه گردان آقای احمدی طی شهریور ماه سال ۱۳۸۹ اتفاق افتاده است. در تاریخ ۱۳۸۹/۶/۱ از طریق صدور چک از حساب بانکی شرکت، مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال تنخواه گردان در اختیار آقای احمدی قرار گرفت.

هزینه‌های انجام گرفته از محل تنخواه گردان آقای احمدی طی شهریور ماه سال مذکور به شرح زیر است:

هزینه‌ی پذیرائی ۶۲۷,۰۰۰ ریال

هزینه‌ی ایاب و ذهاب ۴۹۶,۰۰۰ ریال

هزینه‌ی سوخت و تعمیرات جزئی خودرو ۸۷۱,۰۰۰ ریال

هزینه‌های متفرقه ۷۹۶,۰۰۰ ریال

جمع ۲,۷۹۰,۰۰۰ ریال

- آقای احمدی لیست هزینه‌های انجام شده‌ی خود را پس از تأیید مدیر عامل به امور مالی ارائه نمود و امور مالی در تاریخ ۱۳۸۹/۶/۳۱ مبلغ ۲,۷۹۰,۰۰۰ ریال از طریق صدور چک در اختیار نامبرده قرار داد. هم‌چنین در طی مهرماه سال مذکور هزینه‌های زیر از محل تنخواه گردان آقای احمدی انجام شده است:

هزینه‌ی ایاب و ذهاب ۸۲۵,۰۰۰ ریال

هزینه‌ی سوخت و تعمیرات خودرو ۹۴۲,۰۰۰ ریال

هزینه‌ی پذیرائی ۸۹۶,۰۰۰ ریال

جمع ۲,۶۶۳,۰۰۰ ریال

- در پایان مهر ماه نیز آقای محمدی لیست هزینه‌های انجام شده خود را پس از تأیید مدیر عامل به امور مالی ارائه نمود و امور مالی در تاریخ ۱۳۸۸/۷/۳۰ مبلغ ۲,۶۶۳,۰۰۰ ریال از طریق صدور چک از حساب بانکی شرکت در اختیار نامبرده قرار داد.

مطلوب است ثبت رویدادهای فوق در دفتر روزنامه شرکت تابان با دو روش تنخواه گردان ثابت و تنخواه گردان متغیر.

- ۴- دفتر معین حساب جاری شماره‌ی ۴۸۲۸ شرکت سپهر نزد بانک تجارت شعبه‌ی نبرد و هم‌چنین صورت حساب آن در

دی ماه سال ۱۳۸۸ به صورت زیر است:

دفتر معین بانک: حساب جاری شماره ۴۸۲۸ نزد بانک تجارت شعبه سپهر

مانده	بستانکار	بدهکار	شرح	تاریخ
		۸۴۳,۰۰۰	واریز نقدی	۸۸/۱۰/۰۵
	۷۶,۰۰۰		صدور چک شماره‌ی ۵۸۸۱ جهت خرید کالا	۸۸/۱۰/۰۷
	۹۳,۰۰۰		صدور چک شماره‌ی ۵۸۸۲ جهت خرید ملزومات	۸۸/۱۰/۰۸
	۴۵,۰۰۰		صدور چک شماره‌ی ۵۸۸۳ جهت هزینه حمل	۸۸/۱۰/۰۹
		۸۲,۴۰۰	دریافت بابت فروش کالا	۸۸/۱۰/۱۱
	۴۶,۰۰۰		صدور چک شماره‌ی ۵۸۸۴ جهت قرض	۸۸/۱۰/۱۲
	۷۹,۰۰۰		صدور چک شماره‌ی ۵۸۸۵ جهت خرید کالا	۸۸/۱۰/۱۴
		۱۲۸,۰۰۰	دریافت بابت فروش کالا	۸۸/۱۰/۲۲
	۴۷,۰۰۰		صدور چک شماره‌ی ۵۸۸۶ جهت پرداخت بدهی	۸۸/۱۰/۲۸
		۶۱,۰۰۰	دریافت بابت فروش کالا	۸۸/۱۰/۳۱
۶۸۹۴۰۰	۳۹,۰۰۰		صدور چک شماره‌ی ۵۸۸۷ جهت هزینه‌ی تلفن	۸۸/۱۰/۳۱

صورت حساب بانک: حساب جاری شماره‌ی ۸۲۸۴ شرکت سپهر					
مانده	بستانکار	بدهکار	شرح	تاریخ	ردیف
		۸۴۳,۰۰۰	واریز نقدی	۸۸/۱۰/۰۵	۱
	۷۶,۰۰۰		برداشت طی چک شماره‌ی ۵۸۸۱	۸۸/۱۰/۰۷	۲
	۹۳,۰۰۰		برداشت طی چک شماره‌ی ۵۸۸۲	۸۸/۱۰/۰۹	۳
		۸۲۴۰۰	واریز نقدی	۸۸/۱۰/۱۱	۴
	۴۶,۰۰۰		برداشت طی چک شماره‌ی ۵۸۸۴	۸۸/۱۰/۱۲	۵
	۷۹,۰۰۰		برداشت طی چک شماره‌ی ۵۸۸۵	۸۸/۱۰/۱۴	۶
		۱۲۸,۰۰۰	واریز نقدی	۸۸/۱۰/۲۲	۷
		۲,۵۰۰	برداشت بابت کارمزد بانکی	۸۸/۱۰/۳۱	۸
۸۳۹,۹۰۰	۸۳,۰۰۰		واریز نقدی	۸۸/۱۰/۳۱	۹

اطلاعات زیر نیز در دست است:

الف) در تاریخ ۱۳۸۸/۱۰/۳۱ مؤسسه‌ی پویش بابت بدهی خود به شرکت مبلغ ۸۳,۰۰۰ ریال در وجه حساب جاری شرکت حواله کرده که بانک این مبلغ را در همان روز وصول و در حساب شرکت ثبت نموده است لیکن شرکت تا پایان دی ماه آن را در دفاتر خود ثبت نکرده است.

ب) در تاریخ ۱۳۸۸/۱۰/۳۱ مبلغ ۲۵۰۰ ریال بابت کارمزد خدمات بانکی از حساب شرکت برداشت کرده لیکن شرکت این مبلغ را تا پایان دی ماه در دفاتر شرکت ثبت نکرده است.

ج) گیرندگان چک‌های شماره ۵۸۸۳، ۵۸۸۶ و ۵۸۸۷ تا پایان دی ماه وجه چک‌های خود را از بانک دریافت نکرده‌اند.

د) در تاریخ ۱۳۸۸/۱۰/۳۱ مبلغ ۶۱,۰۰۰ ریال توسط مؤسسه‌ی سلامت به حساب شرکت واریز شده و مستندات آن به شرکت ارائه شده و شرکت آن را در دفاتر خود ثبت کرده لیکن بانک آن را در بهمن ماه وصول و در حساب شرکت عمل نموده است.

مطلوب است تهیه صورت مغایرت بانکی حساب فوق در پایان دی ماه ۱۳۸۸ و ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه‌ی شرکت سپهر.

۵- با توجه به اطلاعات سؤال قبل مطلوب است:

الف) محاسبه‌ی موجودی بانک طبق صورت حساب بانک.

ب) محاسبه‌ی موجودی بانک از مانده دفتر.

۶- اطلاعات زیر در مورد حساب جاری ۸۲۲ شرکت بهار در دست است. مطلوب است تهیه صورت مغایرت بانکی در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۳۰ و انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه‌ی عمومی شرکت.

دفتر معین بانک - جاری ۸۲۲ در ۱۳۷۹/۱۱/۳۰

شرح	بدهکار	بستانکار
مانده نقل از ماه قبل	۹۹۵,۰۰۰	
چک ۱۴۲۱		۹۵,۰۰۰
چک ۱۴۲۲		۴۰,۰۰۰
چک ۱۴۲۳		۳۷۵,۰۰۰
چک ۱۴۲۴		۸۵,۰۰۰
واریز طی فیش ۸۶۶۶	۴۰۰,۰۰۰	
چک ۱۴۲۵ بابت خرید کالا		۲۵,۰۰۰
چک ۱۴۲۶ بابت خرید تجهیزات		۸۶,۰۰۰
حواله شماره ۸۸ از شهرستان	۳۸۰,۰۰۰	
چک ۱۴۲۷		۱۹۵,۰۰۰
چک ۱۴۲۸		۵۷۰,۰۰۰
چک ۱۴۲۹		۴۰,۰۰۰
مانده	۲۶۴,۰۰۰	

صورت حساب بانک - جاری ۸۲۲ در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۳۰

شرح	بدهکار	بستانکار
مانده نقل از ماه قبل		۹۹۵,۰۰۰
چک ۱۴۲۳	۳۷۵,۰۰۰	
چک ۱۴۲۱	۹۵,۰۰۰	
چک ۱۴۲۴	۸۵,۰۰۰	
واریز طی فیش ۸۶۶۶		۴۰۰,۰۰۰
واریز طی فیش ۸۶۶۷ بابت بدهی شرکت ب		۲۵۰,۰۰۰
چک ۱۴۲۶	۸۶,۰۰۰	
حواله شماره‌ی ۸۸ از شهرستان		۳۸۰,۰۰۰
چک ۱۴۲۷	۱۹۵,۰۰۰	
واریز طی فیش ۸۶۶۸ بابت بدهی شرکت الف		۶۰۰,۰۰۰
هزینه‌ی دسته چک	۷,۵۰۰	
مانده		۱,۷۸۱,۵۰۰

مطلوب است تهیه صورت مغایرت بانکی حساب ۸۲۲ شرکت در پایان بهمن ماه ۱۳۷۹.

۷- با توجه به اطلاعات سؤال قبل مطلوب است:

الف) محاسبه‌ی موجودی بانک طبق صورت حساب بانک.

ب) محاسبه‌ی موجودی بانک از مانده دفتر.

۸- مانده‌ی حساب جاری ۲۸۶ نزد بانک تجارت در دفتر معین شرکت سهامی مهتاب در پایان آبان ماه ۱۳۸۶ مبلغ ۷۷۳,۰۰۰ ریال است در صورتی که مانده حساب مذکور بر اساس صورت حساب بانک ۹۱۲,۰۰۰ ریال است. پس از مطابقت اقلام صورت حساب بانک با دفتر معین شرکت موارد زیر کشف گردیده است:

الف) مبلغ ۴۰,۰۰۰ ریال توسط آقای حمیدی و ۸۰,۰۰۰ ریال توسط شرکت سپهر بابت بدهی آنان در وجه حساب بانکی شرکت حواله شده که تاکنون ثبت دفاتر شرکت نشده است.

ب) وجه واریزی توسط صندوقدار شرکت ۴۸,۰۰۰ ریال در آخرین ساعات روز ۳۰ آبان ماه برای بانک ارسال شده ولی بانک رقم مذکور را در روز بعد در حساب شرکت عمل نموده است.

ج) چک شماره‌ی ۱۹۲۸ به مبلغ ۳۴,۰۰۰ ریال و چک شماره‌ی ۱۹۵۳ به مبلغ ۶۲,۰۰۰ ریال تا کنون توسط مشتریان به بانک ارائه نگردیده است.

و) حسابدار شرکت مهتاب چک شماره‌ی ۱۹۴۵ به مبلغ ۷۴,۰۰۰ ریال را اشتبهاً به مبلغ ۴۷,۰۰۰ ریال در دفاتر ثبت نموده است. چک مزبور بابت خرید اثاثه‌ی اداری صادر شده است.

ز) هزینه‌ی کارمزد بانکی، که در دفاتر شرکت ثبت نشده، ۲۰۰۰ ریال است.

مطلوب است تهیه صورت مغایرت بانکی حساب در پایان آبان ماه ۱۳۸۶ و ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه شرکت.

۹- اطلاعات زیر در مورد حساب شماره‌ی ۷۷۴۴ شرکت بهار در خرداد ماه ۱۳۸۹ در دست است:

الف) مبلغ ۴۱۱۶۰۰ ریال توسط یکی از مشتریان بابت طلب شرکت از یکی از مشتریان از مشهد برای شرکت حواله شده و مستندات واریز وجه از طریق دورنگار وصول و در دفاتر شرکت ثبت شده لیکن ماه بعد در صورت حساب بانک ثبت شده است.

ب) هزینه صدور دسته چک به مبلغ ۱۰,۰۰۰ ریال از حساب جاری ۷۷۴۴ شرکت توسط بانک برداشت شده ولی تا پایان ماه در دفاتر شرکت ثبت نشده است.

ج) مبلغ ۴۶۳,۰۰۰ ریال توسط مؤسسه‌ی نگار بابت بدهی آن مؤسسه به حساب شرکت واریز شده و در صورت حساب بانک ثبت شده لیکن تا پایان ماه در دفاتر شرکت ثبت نشده است.

د) گیرندگان چک‌های شماره‌ی ۸۵۴۳ به مبلغ ۷۴۲۰۰ ریال و شماره‌ی ۸۵۴۷ به مبلغ ۶۲۴,۳۰۰ ریال تا پایان خرداد ماه جهت وصول چک به بانک مراجعه نکرده اند.

ه) چک شماره‌ی ۸۵۴۶ به مبلغ ۲۷,۶۰۰ ریال صادر و به طلبکاران شرکت تحویل شده است و آنان وجه چک را از بانک وصول کرده‌اند اما در دفاتر شرکت ثبت نشده است.

و) مبلغ چک شماره ۸۵۴۱ بابت خرید کالا در دفاتر شرکت ۳۲,۰۰۰ ریال ثبت شده است ولی مبلغ صحیح آن ۲۳,۰۰۰ ریال است. بانک مبلغ چک مزبور را به طور صحیح ثبت نموده است.

ز) مانده حساب مذکور در پایان اردیبهشت ماه ۱۳۸۹ در دفاتر شرکت ۴۵۶,۷۰۰ ریال و بر اساس صورت حساب ارسالی بانک ۱,۱۷۸,۰۰۰ ریال می باشد.

مطلوب است تهیه صورت مغایرت بانکی حساب فوق در پایان خرداد ماه ۱۳۸۹ و ثبت‌های لازم در دفاتر شرکت بهار.

سؤالات چهار گزینه‌ای

- ۱- کدام یک از موارد زیر جزء وجوه نقد نیستند؟
الف) مطالبات نقدی (ب) مانده صندوق (ج) تنخواه گردان (د) مانده حساب‌های جاری نزد بانک‌ها
- ۲- کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد ثبت عملیات مالی مربوط به صندوق و بانک صحیح است؟
الف) افزایش در حساب صندوق و بانک بدهکار می‌شود.
ب) کاهش در حساب صندوق و بانک بدهکار می‌شود.
ج) کاهش در حساب صندوق و بانک بستانکار می‌شود.
د) گزینه‌های الف و ج هر دو صحیح هستند.
- ۳- کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد تنخواه گردان صحیح است؟
الف) تنخواه گردان عبارت است از مبلغ قابل توجهی وجه نقد که جهت موارد ضروری در مؤسسه نگهداری می‌شود.
ب) مبلغی وجه نقد که جهت پرداخت هزینه‌های جزئی در اختیار یک یا چند نفر از کارکنان مؤسسه قرار می‌گیرد.
ج) وجوه ناشی از کسور و اضافات صندوق را تنخواه گردان می‌گویند.
د) تمام گزینه‌های فوق صحیح هستند.
- ۴- در روش تنخواه گردان ثابت هنگام تأمین وجه تنخواه گردان چه ثبتی در دفاتر شرکت انجام می‌شود؟
الف) حساب هزینه‌ها بدهکار و حساب بانک یا صندوق بستانکار می‌شود.
ب) حساب هزینه‌ها بدهکار و حساب تنخواه گردان بستانکار می‌شود.
ج) حساب تنخواه گردان بدهکار و حساب بانک یا صندوق بستانکار می‌شود.
د) گزینه الف و ج هر دو انجام می‌شود.
- ۵- در روش تنخواه گردان متغیر، هنگام تأمین وجه تنخواه گردان چه ثبتی در دفاتر شرکت انجام می‌شود؟
الف) حساب هزینه‌ها بدهکار و حساب بانک یا صندوق بستانکار می‌شود.
ب) حساب هزینه‌ها بدهکار و حساب تنخواه گردان بستانکار می‌شود.
ج) حساب تنخواه گردان بدهکار و حساب بانک یا صندوق بستانکار می‌شود.
د) گزینه الف و ج هر دو انجام می‌شود.
- ۶- شرکت آگاه در ابتدای خرداد ماه ۱۳۸۸ مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال تنخواه گردان در اختیار آقای حیاتی از کارکنان شرکت قرار داد. جمع هزینه‌های انجام گرفته از محل تنخواه نامبرده در خرداد ماه که به تأیید مدیرعامل شرکت رسیده است ۸۴۶,۰۰۰ ریال می‌باشد. امور مالی شرکت در پایان خرداد ماه معادل مبلغ مذکور نسبت به تنخواه گردان نامبرده از طریق صدور چک اقدام نمود. پس از این اقدامات مانده تنخواه گردان آقای حیاتی با روش تنخواه گردان ثابت چقدر است؟
الف) ۱۵۴,۰۰۰ ریال (ب) ۱,۸۴۶,۰۰۰ ریال (ج) ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال (د) ۱,۱۵۴,۰۰۰ ریال
- ۷- با توجه به اطلاعات سؤال قبل، مانده تنخواه گردان آقای حیاتی با روش تنخواه گردان متغیر چقدر است؟
الف) ۱۵۴,۰۰۰ ریال (ب) ۱,۸۴۶,۰۰۰ ریال (ج) ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال (د) ۱,۱۵۴,۰۰۰ ریال
- ۸- مفهوم اقلام باز در کدام یک از گزینه‌های زیر آمده است؟

الف) مبالغی که یکی از طرفین (شرکت یا بانک) آن را در دفاتر خود ثبت نموده ولی طرف دیگر آن را تا تاریخ معینی ثبت نکرده است.

ب) مبالغی که نه در دفاتر شرکت ثبت شده و نه در دفاتر بانک.

ج) مبالغی که در دفتر روزنامه شرکت ثبت شده ولی تا کنون در دفتر کل به ثبت نرسیده است.

د) تمام موارد فوق جزء اقلام باز هستند

۹- مفهوم اقلام باز صورت حساب بانک در کدام یک از گزینه های زیر آمده است؟

الف) مبالغی که نه در دفاتر شرکت ثبت شده است و نه در دفاتر بانک.

ب) مبالغی که حسابدار شرکت آن‌ها در دفاتر شرکت ثبت کرده است لیکن به عللی تا پایان ماه مورد نظر در بانک ثبت نشده است.

ج) مبالغی که بانک آن‌ها را در دفاتر خود ثبت کرده ولی حسابدار شرکت آن‌ها را تا پایان ماه مورد نظر در دفاتر شرکت ثبت نکرده است.

د) گزینه های ب و ج صحیح هستند.

۱۰- مفهوم اقلام باز دفاتر شرکت در کدام یک از گزینه های زیر آمده است؟

الف) مبالغی که نه در دفاتر شرکت ثبت شده است و نه در دفاتر بانک.

ب) مبالغی که حسابدار شرکت آن‌ها در دفاتر شرکت ثبت کرده لیکن به عللی تا پایان ماه مورد نظر در بانک ثبت نشده است.

ج) مبالغی که بانک آن‌ها را در دفاتر خود ثبت کرده ولی حسابدار شرکت آن‌ها را تا پایان ماه مورد نظر در دفاتر شرکت ثبت نکرده است.

د) گزینه های ب و ج صحیح هستند.

۱۱- اقلام باز بدهکار دفاتر شرکت چگونه در صورت مغایرت بانک آورده می شوند؟

الف) از مانده طبق صورت حساب بانک کسر می شود. ب) از مانده طبق دفاتر شرکت کسر می شود.

ج) به مانده طبق صورت حساب بانک اضافه می شود. د) به مانده طبق دفاتر شرکت اضافه می شود.

۱۲- اقلام باز بستانکار دفاتر شرکت چگونه در صورت مغایرت بانک آورده می شوند؟

الف) از مانده طبق صورت حساب بانک کسر می شود. ب) از مانده طبق دفاتر شرکت کسر می شود.

ج) به مانده طبق صورت حساب بانک اضافه می شود. د) به مانده طبق دفاتر شرکت اضافه می شود.

۱۳- اقلام باز بدهکار صورت حساب بانک چگونه در صورت مغایرت بانک آورده می شوند؟

الف) از مانده طبق صورت حساب بانک کسر می شود. ب) از مانده طبق دفاتر شرکت کسر می شود.

ج) به مانده طبق صورت حساب بانک اضافه می شود. د) به مانده طبق دفاتر شرکت اضافه می شود.

۱۴- اقلام باز بستانکار صورت حساب بانک چگونه در صورت مغایرت بانک آورده می شوند؟

الف) از مانده طبق صورت حساب بانک کسر می شود. ب) از مانده طبق دفاتر شرکت کسر می شود.

ج) به مانده طبق صورت حساب بانک اضافه می شود. د) به مانده طبق دفاتر شرکت اضافه می شود.

با توجه به اطلاعات زیر که در مورد حساب جاری شماره‌ی ۹۸۷۷ شرکت فرهنگ در فروردین ماه ۱۳۸۹ در دست است به سؤالات ۱۵ تا ۲۰ پاسخ دهید.

الف) مانده حساب مذکور در پایان فروردین ماه ۱۳۸۹ در دفاتر شرکت ۷۴۲۳۰۰ ریال و براساس صورت حساب ارسالی

بانک ۷۹۲۷۰۰ ریال است.

ب) مبلغ ۴۸۷۰۰ ریال توسط یکی از مشتریان بابت خرید کالا برای شرکت حواله شده و مستندات واریز وجه از طریق دورنگار وصول و در دفاتر شرکت ثبت شده لیکن در اردیبهشت ماه در صورت حساب بانک ثبت شده است.
 ج) هزینه کارمزد بانکی به مبلغ ۷۵۰۰ ریال از حساب جاری ۹۸۷۷ شرکت توسط بانک برداشت شده ولی تا پایان ماه در دفاتر شرکت ثبت نشده است.
 د) مبلغ ۳۸۶۰۰ ریال بابت مطالبات شرکت توسط بدهکاران به حساب شرکت واریز شده و در صورت حساب بانک ثبت شده است لیکن تا پایان فروردین ماه در دفاتر شرکت ثبت نشده است.
 ه) گیرندگان چک‌های شماره‌ی ۲۱۴۱ به مبلغ ۴۲,۰۰۰ ریال و شماره‌ی ۲۱۴۷ به مبلغ ۲۶,۰۰۰ ریال تا پایان فروردین ماه جهت وصول چک به بانک مراجعه نکرده اند.

- ۱۵ - مبلغ ۴۸۷۰۰ ریال مندرج در بند (ب) فوق جزء کدام یک از اقلام باز است؟
 الف) اقلام باز بدهکار دفتر (ب) اقلام باز بستانکار دفتر
 ج) اقلام باز بدهکار صورت حساب (د) اقلام باز بستانکار صورت حساب
 ۱۶ - مبلغ ۷۵۰۰ ریال مندرج در بند (ج) فوق جزء کدام یک از اقلام باز است؟
 الف) اقلام باز بدهکار دفتر (ب) اقلام باز بستانکار دفتر
 ج) اقلام باز بدهکار صورت حساب (د) اقلام باز بستانکار صورت حساب
 ۱۷ - مبلغ ۳۸,۶۰۰ ریال مندرج در بند (د) فوق جزء کدام یک از اقلام باز است؟
 الف) اقلام باز بدهکار دفتر (ب) اقلام باز بستانکار دفتر
 ج) اقلام باز بدهکار صورت حساب (د) اقلام باز بستانکار صورت حساب
 ۱۸ - مبلغ ۴۲,۰۰۰ ریال و ۲۶,۰۰۰ ریال مندرج در بند (ه) فوق جزء کدام یک از اقلام باز می باشد؟
 الف) اقلام باز بدهکار دفتر (ب) اقلام باز بستانکار دفتر
 ج) اقلام باز بدهکار صورت حساب (د) اقلام باز بستانکار صورت حساب
 ۱۹ - مانده‌ی واقعی حساب بانک چقدر است؟
 الف) ۷۷۳,۴۰۰ ریال (ب) ۷۸۰,۹۰۰ ریال (ج) ۷۴۲,۳۰۰ ریال (د) ۷۹۲,۷۰۰ ریال
 ۲۰ - ثبت اصلاحی لازم در دفتر روزنامه شرکت بابت ۷۵۰۰ ریال مندرج در ردیف ج کدام است؟
 الف) حساب‌های دریافتی بدهکار و بانک بستانکار
 ب) هزینه کارمزد بانکی بدهکار و بانک بستانکار
 ج) هزینه کارمزد بانکی بستانکار و بانک بدهکار
 د) هزینه کارمزد بانکی بدهکار و حساب‌های پرداختی بستانکار

فصل هفتم

اصلاح حسابها

اهداف رفتاری :

پس از مطالعه این فصل از فراگیر انتظار می‌رود که :

- ۱ - مفهوم و هدف از اصلاح حسابها را بداند.
- ۲ - ثبت‌های حسابداری مربوط به اصلاح حسابها در طی دوره و پایان دوره را بداند.
- ۳ - نحوه اصلاح دارایی‌هایی که مبلغی از آنها در دوره مالی هزینه شده مانند ملزومات، پیش پرداختها و موجودی‌ها را بداند.
- ۴ - نحوه اصلاح بدهی‌ها و پیش دریافت‌ها را بداند.
- ۵ - نحوه اصلاح هزینه‌های تحقق یافته پرداخت نشده مانند عوارض، بیمه و حقوق را بداند.

همان‌طور که می‌دانید، هدف از تهیه اطلاعات مالی کمک به استفاده کنندگان مختلف برای قضاوت و تصمیم‌گیری اقتصادی است. این هدف زمانی تحقق می‌یابد که اطلاعات مالی تهیه شده به‌هنگام، واقعی و درست باشد. به این منظور باید تمامی درآمدها و هزینه‌های دوره مالی نشان داده شود و در ترازنامه نیز تمامی دارایی‌ها، بدهی‌ها و حقوق صاحبان سرمایه به درستی نشان داده شود.

به‌طور کلی برای آنکه صورت‌های مالی یک واحد اقتصادی وضعیت مالی و نتایج عملیات آن را به درستی نشان دهد باید حاوی کلیه داراییها، بدهی‌ها، درآمدها و هزینه‌ها باشد. اما مسئله‌ای که حسابداران غالباً در عمل با آن روبرو می‌شوند این است که برخی از رویدادهای مالی بر نتایج عملیات بیش از یک دوره مالی اثر می‌گذارند. اثر این نوع رویدادهای مالی بر دوره‌های مالی مختلف باید به دقت شناسایی و اندازه‌گیری شود. جهت تحقق این امر در پایان هر دوره‌ی مالی باید اصلاحات لازم در حسابها انجام شود. این فصل، به تشریح این ثبت‌ها اختصاص دارد.

✓ انواع حسابها

حساب‌های دفتر کل را از نظر انتقال دادن یا ندادن مانده‌ی آن‌ها به سال بعد می‌توان به دسته‌های زیر تقسیم کرد:

الف) حساب‌های دائمی

حساب‌های دائمی حساب‌هایی هستند که مانده آن‌ها به دوره مالی بعد منتقل می‌شود. حساب‌های دائمی شامل دارایی‌ها، بدهی‌ها و سرمایه می‌باشد. این حساب‌ها را حساب‌های ترازنامه‌ای نیز می‌گویند.

ب) حساب‌های موقت

حساب‌های موقت حساب‌هایی هستند که در پایان دوره‌ی مالی بسته می‌شوند. حساب‌های موقت شامل حساب‌های درآمد و هزینه و برداشت می‌باشد. به استثنای حساب برداشت، این حساب‌ها را حساب‌های سود و زیانی نیز می‌گویند.

ج) حساب‌های مختلط

برخی از حساب‌ها هستند که بخشی از آن دائمی و بخش دیگری از آن موقت می‌باشد. این حساب‌ها را حساب‌های مختلط می‌گویند. برای مثال، حساب پیش پرداخت را در نظر بگیرید. اگر شرکت بهار در تاریخ ۱۳۸۸/۱۱/۱ مبلغ ۲۴۰,۰۰۰ ریال بابت اجاره شش ماهه (از ۱۳۸۸/۱۱/۱ تا ۱۳۸۹/۴/۳۱) یک باب ساختمان پرداخت کرده باشد، در تاریخ پرداخت وجه که ۱۳۸۸/۱۱/۱ می‌باشد، تمام مبلغ ۲۴۰,۰۰۰ ریال در حساب پیش پرداخت ثبت می‌شود. در پایان سال ۱۳۸۸ با توجه به آن که دو ماه از ۶ ماه سپری شده است، مبلغ ۸۰,۰۰۰ ریال از وجه فوق به هزینه تبدیل شده و باقیمانده آن، یعنی ۱۶۰,۰۰۰ ریال، کماکان به یک دارایی به نام پیش پرداخت باید نشان داده شود. لذا در پایان سال ۱۳۸۸ قبل از اصلاح حساب‌ها، حساب پیش پرداخت دارای ۲۴۰,۰۰۰ ریال مانده است که ۸۰,۰۰۰ ریال آن جزء حساب‌های موقت (هزینه اجاره) و ۱۶۰,۰۰۰ ریال آن جزء حساب‌های دائمی (پیش پرداخت اجاره) که یک دارایی است) محسوب می‌شود. بنابراین حساب پیش پرداخت اجاره قبل از انجام اصلاحات یک حساب مختلط است؛ یعنی بخشی از آن دائمی و بخش دیگری از آن موقت است.

حساب‌هایی را که بخشی از آن دائمی و بخش دیگری از آن‌ها موقت‌اند را حساب مختلط می‌گویند.

✓ اصلاح حساب‌ها در طول دوره‌ی مالی

به منظور اجرای اصل «تطابق هزینه‌های هر دوره‌ی مالی از درآمدهای همان دوره»، حسابداران باید اطمینان یابند در زمان تهیه صورت سود و زیان کلیه درآمدها و هزینه‌های دوره مالی در حساب‌ها ثبت شده باشند. اگر برخی از درآمدها یا هزینه‌های دوره در حساب‌ها ثبت نشده باشد، ابتدا آن‌ها را شناسایی می‌کنند و سپس از طریق ثبت‌های مناسب در دفتر روزنامه و انتقال به دفتر کل، حساب‌ها اصلاح می‌شوند که اصطلاحاً به اینگونه ثبت‌ها، «ثبت‌های اصلاحی» گفته می‌شود. ثبت‌های اصلاحی معمولاً در پایان دوره مالی و قبل از تهیه صورت‌های مالی انجام می‌شوند اما ممکن است لازم باشد که مانده برخی از حساب‌ها در طی دوره‌ی مالی نیز اصلاح شود. این موضوع در قسمت زیر و هم زمان با تشریح اصلاحات پایان دوره تشریح خواهد شد.

✓ اصلاح حساب‌ها در پایان دوره‌ی مالی

اصلاح و تعدیل حساب‌های دفتر کل در پایان دوره‌ی مالی و به منظور اصلاح، تعدیل و به هنگام کردن (به روز رساندن) مدارک حسابداری، صورت می‌گیرد. بعد از این که کلیه معاملات و رویدادهای مالی در دفاتر موسسه ثبت شد، بعضی از حساب‌های دفتر کل مانده‌های صحیح را برای تهیه‌ی صورت‌های مالی ارائه نمی‌دهند. حتی اگر تمام معاملات و عملیات مالی به درستی در دفاتر ثبت

شده باشند، حسابداری تعهدی^۱ ایجاد می‌کند که برای تطبیق حساب‌های ترازنامه و صورت سود زیان با فرض دوره‌ی مالی و اصل تطابق، مانده برخی از حساب‌های دفتر کل در پایان دوره مالی اصلاح گردد.

ثبت‌های اصلاحی معمولاً در پایان دوره‌ی مالی ثبت می‌شوند و شامل موارد زیرند:

(الف) اصلاح حساب دارایی‌هایی که مبلغی از آن‌ها در دوره‌ی مالی هزینه شده (شامل ملزومات، پیش پرداختها و موجودی‌ها).
(ب) اصلاح هزینه‌های تحقق نیافته.

(ج) اصلاح بدهی‌های جاری و پیش دریافتها.

(د) اصلاح هزینه‌های تحقق یافته پرداخت نشده (شامل عوارض، حق بیمه و حقوق).

انجام اصلاحات فوق منوط به اصلاح حساب‌های زیر است:

۱- اصلاح پیش دریافت‌های درآمد.

۲- اصلاح پیش پرداخت‌های هزینه.

۳- ثبت درآمدهای تحقق یافته ثبت نشده تا پایان دوره‌ی مالی.

۴- ثبت هزینه‌های تحمیل شده و ثبت نشده تا پایان دوره‌ی مالی.

۵- ثبت هزینه‌ی استهلاک دارایی‌های استهلاک پذیر.

۶- اصلاح حساب موجودی ملزومات.

در ادامه هر کدام از ثبت‌های اصلاحی فوق مورد بررسی قرار می‌گیرند.

۱- اصلاح پیش دریافت‌های درآمد

همان‌طور که در فصل دوم نیز بیان گردید، چنان‌چه قبل از ارائه‌ی خدمات وجهی از مشتریان دریافت شود، وجه دریافت شده تحت عنوان پیش دریافت ثبت می‌شود. حساب پیش دریافت درآمد باید در پایان سال اصلاح شود. برای تشریح این موضوع به مثال زیر توجه نمائید.

مثال: شرکت رایان کار در تاریخ ۸۸/۹/۱ مبلغ ۴۸۰,۰۰۰ ریال بابت تعمیر و نگهداری کامپیوترهای شرکت ب که قرار است از تاریخ مذکور به مدت یکسال صورت پذیرد از آن شرکت دریافت کرد. در تاریخ ۸۸/۹/۱، یعنی در زمان دریافت وجه نقد، ثبت زیر در دفاتر شرکت رایان کار انجام می‌شود:

دفتر روزنامه‌ی شرکت رایان کار

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۸/۹/۱	وجه نقد پیش دریافت پیش دریافت بابت تعمیر و نگهداری کامپیوترهای شرکت ب	۴۸۰,۰۰۰	۴۸۰,۰۰۰

حساب پیش دریافت که یک بدهی است، تا پایان سال ۱۳۸۸ در دفاتر شرکت رایان کار بدون تغییر می‌ماند. از طرفی شرکت رایان کار از ۱۳۸۸/۹/۱ تا پایان سال به شرکت ب خدمات ارائه نموده است و باید از این بابت درآمد خود را شناسایی کند. به این منظور، در پایان سال ۱۳۸۸ شرکت رایان کار محاسبه می‌کند که چه مقدار از ۴۸۰,۰۰۰ ریال دریافت شده مربوط به دوره زمانی ۱۳۸۸/۹/۱ تا پایان سال ۱۳۸۸ می‌باشد و آن را از حساب پیش دریافت کسر و به حساب درآمد منظور می‌کند.

۱- فرض تعهدی، فرض دوره مالی و اصل تطابق در فصل ۹ تشریح خواهد شد.

اگر ۴۸۰,۰۰۰ ریال را بر ۱۲ ماه سال تقسیم کنید، سهم هر ماه ۴۰,۰۰۰ ریال می شود.

$$۴۸۰,۰۰۰ \div ۱۲ = ۴۰,۰۰۰$$

چون از تاریخ ۱۳۸۸/۹/۱ تا پایان سال ۴ ماه می شود، باید ۴ برابر ۴۰,۰۰۰ ریال از حساب پیش دریافت کسر و به حساب

$$۴۰,۰۰۰ \times ۴ = ۱۶۰,۰۰۰$$

درآمد افزوده شود.

حساب پیش دریافت یک بدهی است لذا کاهش آن بدهکار می شود. افزایش حساب درآمد نیز بستانکار می شود. لذا برای

اصلاح حساب پیش دریافت در پایان سال ۱۳۸۸ است ثبت زیر در دفتر روزنامه شرکت رایان کار انجام می شود:

دفتر روزنامه‌ی شرکت رایان کار

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۸/۱۲/۲۹	پیش دریافت درآمد بابت اصلاح حساب پیش دریافت در پایان سال	۱۶۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰

بنابراین با ثبت فوق، حساب پیش دریافت درآمد در دفتر شرکت رایان کار اصلاح می شود. پس از انتقال ثبت‌های فوق به

دفتر کل، مانده حساب‌های پیش دریافت و درآمد بصورت زیر خواهد بود.

درآمد		پیش دریافت	
۱۶۰,۰۰۰		۴۸۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰
		مانده ۳۲۰,۰۰۰	

مثال دیگر: شرکت سبحان یک باب ساختمان خود را در تاریخ ۸۸/۱۱/۱ برای یک دوره‌ی شش ماهه به شرکت نیکان

اجاره داده است. کل اجاره‌ی شش ماهه که ۱۸۰,۰۰۰ ریال است، در تاریخ ۸۸/۱۱/۱ از شرکت نیکان دریافت شده است.

مطلوب است ثبت اصلاحی لازم در تاریخهای ۸۸/۱۲/۲۹ و ۱۳۸۹/۴/۳۱ در دفتر روزنامه‌ی شرکت سبحان و نشان دادن حساب

پیش دریافت در دفتر کل شرکت (به شکل T) در پایان سال ۱۳۸۸ قبل و بعد از اصلاحات.

حساب پیش دریافت در تاریخ ۸۸/۱۲/۲۹ قبل از اصلاحات:

پیش دریافت اجاره

۱۸۰,۰۰۰	
---------	--

ثبت اصلاحی در دفتر روزنامه در پایان سال ۱۳۸۸ برای تحقق درآمد اجاره به مدت دو ماه:

$$۱۸۰,۰۰۰ \div ۶ = ۳۰,۰۰۰ \rightarrow ۳۰,۰۰۰ \times ۲ = ۶۰,۰۰۰$$

دفتر روزنامه‌ی شرکت سبحان

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۸/۱۲/۲۹	پیش دریافت اجاره درآمد اجاره بابت اصلاح حساب پیش دریافت در پایان سال	۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰

حساب درآمد اجاره و پیش دریافت اجاره در تاریخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۹ پس از اصلاحات:

درآمد اجاره		پیش دریافت اجاره	
۶۰,۰۰۰		۱۸۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰
		مانده ۱۲۰,۰۰۰	

دفتر روزنامه شرکت سبحان

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۹/۴/۳۱	پیش دریافت اجاره درآمد اجاره بابت اصلاح حساب پیش دریافت در پایان مدت اجاره	۱۲۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰

چنانچه قبل از ارائه خدمات وجهی از مشتریان دریافت شود، وجه دریافت شده تحت عنوان پیش دریافت ثبت می‌شود. حساب پیش دریافت درآمد باید در پایان سال اصلاح شود.
برای اصلاح حساب پیش دریافت درآمد، حساب پیش دریافت درآمد را به میزان درآمد تحقق یافته بدهکار و حساب درآمد را بستانکار می‌نمائیم.

۲- اصلاح پیش پرداخت های هزینه

زمانی که مبالغی قبل از دریافت کالا یا خدمات پرداخت شود، در دفاتر پرداخت کننده تحت عنوان پیش پرداخت ثبت می‌شود. هنگامی که کالا یا خدمات مربوطه دریافت گردید، به میزان کالا یا خدمات دریافتی از حساب پیش پرداخت خارج و به حساب کالا یا هزینه مربوطه منتقل می‌شود. برای تشریح این موضوع به مثال زیر توجه نمائید.
مثال: شرکت تدبیر در تاریخ ۱۳۸۸/۶/۱ بابت تعمیر و نگهداری ماشین آلات خود برای مدت یک سال، مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال به مؤسسه‌ی حامی پرداخت کرد. در تاریخ ۱۳۸۸/۶/۱، یعنی در زمان پرداخت وجه نقد، ثبت زیر در دفاتر شرکت تدبیر انجام می‌شود:

دفتر روزنامه شرکت تدبیر

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۸/۶/۱	پیش پرداخت تعمیرات وجه نقد پیش پرداخت بابت تعمیر و نگهداری ماشین آلات	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰

حساب پیش پرداخت که یک دارایی است، تا پایان سال ۱۳۸۸ در دفاتر شرکت تدبیر بدون تغییر می‌ماند. از طرفی شرکت تدبیر از ۱۳۸۸/۶/۱ تا پایان سال از مؤسسه حامی خدمات دریافت نموده است و باید از این بابت هزینه مربوطه را شناسایی و ثبت کند. به این منظور، در پایان سال ۱۳۸۸ شرکت تدبیر محاسبه می‌کند که چه مقدار از ۳۰۰,۰۰۰ ریال پرداخت شده مربوط به دوره زمانی ۱۳۸۸/۶/۱ تا پایان سال ۱۳۸۸ است و آن را از حساب پیش پرداخت کسر و به حساب هزینه منظور می‌کند.
اگر ۳۰۰,۰۰۰ ریال را بر ۱۲ ماه سال تقسیم کنید، سهم هر ماه ۲۵,۰۰۰ ریال می‌شود.

$$۳۰۰,۰۰۰ \div ۱۲ = ۲۵,۰۰۰$$

چون از تاریخ ۱۳۸۸/۶/۱ تا پایان سال ۷ ماه می‌شود، باید ۷ برابر ۲۵,۰۰۰ ریال از حساب پیش پرداخت کسر و به حساب هزینه افزوده شود.

$$۲۵,۰۰۰ \times ۷ = ۱۷۵,۰۰۰$$

حساب پیش پرداخت یک بدهی است لذا کاهش آن بستانکار می‌شود. افزایش حساب هزینه نیز بدهکار می‌گردد. لذا برای اصلاح حساب پیش پرداخت در پایان سال ۱۳۸۸ ثبت زیر در دفتر روزنامه شرکت تدبیر انجام می‌شود:

دفتر روزنامه‌ی شرکت تدبیر

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۸/۱۲/۲۹	هزینه تعمیرات پیش پرداخت تعمیرات بابت اصلاح حساب پیش پرداخت در پایان سال	۱۷۵,۰۰۰	۱۷۵,۰۰۰

بنابراین با ثبت فوق، حساب پیش پرداخت در آمد در دفتر شرکت تدبیر اصلاح می‌شود. پس از انتقال ثبت‌های فوق به دفتر کل، مانده حساب‌های پیش پرداخت و هزینه تعمیرات بصورت زیر خواهد بود.

پیش پرداخت تعمیرات		هزینه تعمیرات
۱۷۵,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۱۷۵,۰۰۰
	۱۲۵,۰۰۰	

مثال دیگر: شرکت الف در تاریخ ۱۳۸۱/۹/۱ مبلغ ۱۲۰,۰۰۰ ریال بابت حق بیمه یکسال آینده (از تاریخ ۸۱/۹/۱ تا تاریخ ۸۲/۸/۳۰) پرداخت نمود. ثبت مربوط به پرداخت وجه فوق و همچنین ثبت اصلاحی لازم را در پایان سال ۸۱ و همچنین ۱۳۸۲/۸/۳۰ انجام دهید.

دفتر روزنامه شرکت الف

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۱/۹/۱	پیش پرداخت بیمه وجه نقد پرداخت بابت پیش پرداخت بیمه یک سال	۱۲۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰

چون از تاریخ ۸۱/۹/۱ تا پایان سال ۴ ماه سپری شده، بنابراین معادل ۴ ماه از حق بیمه منقضی شده است. اگر ۱۲۰,۰۰۰ ریال را بر ۱۲ ماه تقسیم کنیم، حق بیمه هر ماه ۱۰,۰۰۰ ریال می‌شود. بنابراین سهم ۴ ماه از حق بیمه ۴۰,۰۰۰ ریال می‌باشد که در پایان سال به صورت زیر در دفتر روزنامه شرکت ثبت می‌گیرد:

دفتر روزنامه‌ی شرکت الف

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۱/۱۲/۲۹	هزینه بیمه پیش پرداخت بیمه بابت اصلاح حساب پیش پرداخت در پایان سال	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰

$$\text{حق بیمه یک ماه} = ۱۰,۰۰۰ = (۱۲۰,۰۰۰ \div ۱۲)$$

$$\text{حق بیمه ۴ ماه} = ۴۰,۰۰۰ = ۱۰,۰۰۰ \times ۴$$

مبلغ ۴۰,۰۰۰ ریال حق بیمه منقضی شده و باقی مانده‌ی مبلغ حق بیمه، یعنی ۸۰,۰۰۰ ریال، حق بیمه‌ی منقضی نشده است. پس از انجام ثبت اصلاحی پیش پرداخت بیمه، وضعیت حساب پیش پرداخت بیمه و هزینه‌ی بیمه در شرکت الف به صورت زیر است:

هزینه بیمه		پیش پرداخت بیمه	
	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰
			۸۰,۰۰۰ مانده

دفتر روزنامه‌ی شرکت الف

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۲/۸/۳۰	هزینه بیمه پیش پرداخت بیمه بابت اصلاح حساب پیش پرداخت در پایان سال	۸۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰

زمانی که وجهی قبل از دریافت کالا یا خدمات پرداخت شود، در دفاتر پرداخت‌کننده تحت عنوان پیش پرداخت ثبت می‌شود. برای اصلاح حساب پیش پرداخت، باید حساب هزینه‌ی مربوطه را به میزان پیش پرداخت‌هایی که به هزینه تبدیل شده اند بدهکار و حساب پیش پرداخت را بستانکار نماییم.

۳- ثبت درآمدهای تحقق یافته‌ی ثبت نشده تا پایان دوره‌ی مالی

در پایان دوره‌ی مالی ممکن است درآمدهائی تحقق یافته^۱ باشند ولی ثبتی از بابت آن‌ها در دفاتر بعمل نیامده باشد. لذا باید ثبت‌های اصلاحی لازم در مورد آن‌ها در دفاتر به عمل آید. برای تشریح این موضوع به مثال‌های زیر توجه نمایید:

مثال ۱: شرکت سحر بابت خدماتی که در اسفند ماه ۱۳۸۸ به مؤسسه‌ی خوبان ارائه داده صورت‌حسابی به مبلغ ۴۲۰,۰۰۰ ریال صادر نموده ولی تا پایان سال ۱۳۸۸ ثبتی از این بابت در حساب‌ها به عمل نیاورده است. ثبت اصلاحی لازم در پایان سال ۱۳۸۸ به صورت زیر می باشد:

دفتر روزنامه شرکت سحر

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۸/۱۲/۲۹	حساب‌های دریافتی درآمد بابت خدمات ارائه شده به مؤسسه‌ی خوبان	۴۲۰,۰۰۰	۴۲۰,۰۰۰

مثال ۲: شرکت سپیدان در اسفند ماه ۱۳۸۷ ماشین آلات شرکت بهاران را تعمیر نمود. ارزش این خدمات معادل ۲۶۷,۰۰۰ ریال می باشد که تا پایان سال ۱۳۸۷ ثبتی بابت آن در حساب‌های شرکت سپیدان به عمل نیامده است. ثبت اصلاحی لازم در

۱- در مورد تحقق درآمد در فصل ۹ توضیح داده خواهد شد.

پایان سال ۱۳۸۷ در دفتر روزنامه شرکت سپیدان بصورت زیر می باشد:

دفتر روزنامه شرکت سپیدان

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۷/۱۲/۳۰	حساب‌های دریافتی درآمد بابت خدمات ارائه شده به مؤسسه‌ی خوبان	۲۶۷,۰۰۰	۲۶۷,۰۰۰

برای ثبت درآمدهای تحقق یافته‌ی ثبت نشده تا پایان دوره‌ی مالی، باید حساب‌های دریافتی را به میزان درآمد تحقق یافته بدهکار و حساب درآمد را بستانکار نماییم.

۴- ثبت هزینه‌های تحمیل شده و ثبت نشده تا پایان دوره‌ی مالی

معمولاً در پایان دوره‌ی مالی هزینه‌هایی وجود دارند که ثبت دفاتر نشده اند. از جمله این هزینه‌ها می توان به هزینه‌های تلفن، آب و برق مصرفی روزهای پایانی سال و همچنین هزینه حقوق و دستمزد ایام پایان سال اشاره نمود. این گونه هزینه‌ها را هزینه‌های معوق نیز می گویند. به منظور بکارگیری صحیح اصل تطابق هزینه‌ها با درآمدها^۱ در پایان سال، باید این گونه هزینه‌ها را در دفاتر ثبت نمود. برای تشریح نحوه ثبت هزینه‌های تحمیل شده و ثبت نشده تا پایان دوره مالی به مثال‌های زیر توجه نمایید:

مثال ۱: هزینه‌های تلفن شرکت شکوه در بهمن و اسفند ماه ۱۳۸۸ مبلغ ۲۷۰,۰۰۰ ریال می باشد. صورت حساب تلفن در ۸۸/۱۲/۲۶ تحویل شرکت شد اما تا پایان سال وجه آن پرداخت نشده است. ثبت اصلاحی مربوط به این رویداد در پایان سال ۱۳۸۸ بصورت زیر می باشد:

دفتر روزنامه شرکت شکوه

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۸/۱۲/۲۹	هزینه‌ی تلفن حساب‌های پرداختی بابت هزینه تلفن بهمن و اسفند ماه شرکت.	۲۷۰,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰

مثال ۲: هزینه‌ی آب و برق شرکت الف در ۴۰ روزه‌ی پایان سال ۱۳۸۷ مبلغ ۴۹۵,۰۰۰ ریال است. صورت حساب هزینه مذکور در روزهای پایانی سال تحویل شرکت شد اما تا پایان سال وجه آن پرداخت نشده است. ثبت اصلاحی مربوط به این رویداد در پایان سال ۱۳۸۷ بصورت زیر است:

دفتر روزنامه شرکت شکوه

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۷/۱۲/۳۰	هزینه‌ی آب و برق حساب‌های پرداختی بابت هزینه‌ی آب و برق ۴۰ روزه پایان سال	۴۹۵,۰۰۰	۴۹۵,۰۰۰

۱- بر اساس اصل تطابق، برای تعیین سود هر دوره، باید هزینه‌هایی را که برای کسب درآمدهای همان دوره تحمیل کنیم مشخص کرده و آن‌ها را از درآمدها کسر نماییم. اصول و مفروضات حسابداری در فصل ۹ تشریح شده است.

مثال ۳: حقوق و دستمزد تعدادی از کارکنان شرکت بابل در اسفند ماه سال ۱۳۸۸، که تا پایان سال ثبت و پرداخت نشده ، مبلغ ۷۹۸,۰۰۰ ریال است. ثبت اصلاحی مربوط به این رویداد در پایان سال ۱۳۸۸ بصورت زیر می باشد:

دفتر روزنامه شرکت بابل

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۸/۱۲/۲۹	هزینه‌ی حقوق حساب‌های پرداختنی بابت هزینه‌ی حقوق و دستمزد کارکنان شرکت در اسفند ماه.	۷۹۸,۰۰۰	۷۹۸,۰۰۰

برای ثبت هزینه‌های تحمیل یافته‌ی ثبت نشده تا پایان دوره مالی، باید حساب هزینه‌ی مربوطه را به میزان هزینه‌ی تحمیل یافته بدهکار و حساب‌های پرداختنی را بستانکار نمائیم.

۵- ثبت هزینه‌ی استهلاک دارایی‌های استهلاک پذیر

دارایی‌هایی که عمر مفید آن‌ها بیشتر از یک سال باشد، در دفاتر به‌عنوان دارایی بلند مدت یا دارایی ثابت ثبت می‌شوند. به غیر از زمین، تمامی دارایی‌های بلندمدت دیگر دارای عمر مفید محدود می‌باشند. بنابراین بهای تمام شده این دارایی‌ها باید طی دوران عمر مفیدشان به هزینه منظور شود. به این منظور در پایان هر سال مالی سهم مناسبی از بهای تمام شده این گونه دارایی‌ها به عنوان هزینه استهلاک در دفاتر ثبت می‌شود. برای تشریح نحوه ثبت هزینه استهلاک، به مثال‌های زیر توجه نمایید.

مثال ۱: شرکت نیلو در ابتدای سال ۱۳۸۸ یک دستگاه خودرو به مبلغ ۱۵۰۰,۰۰۰ ریال خریداری کرد. عمر مفید خودرو ۱۰ سال و ارزش اسقاط آن (یعنی مبلغی که پس از اتمام عمر مفید می‌توان خودرو را به آن قیمت فروخت) ۱۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ثبت هزینه استهلاک خودرو در پایان سال ۱۳۸۸ بصورت زیر است:

$$\text{ارزش اسقاط - بهای تمام شده} \\ \text{هزینه استهلاک} = \frac{\quad}{\text{عمر مفید}}$$

$$۱۴۰,۰۰۰ = \frac{۱,۵۰۰,۰۰۰ - ۱۰۰,۰۰۰}{۱۰}$$

دفتر روزنامه‌ی شرکت نیلو

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۸۸/۱۲/۲۹	هزینه استهلاک وسایل نقلیه استهلاک انباشته وسایل نقلیه بابت هزینه استهلاک یک دستگاه خودرو.	۱۴۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰

۱- براساس تعریف ارائه شده در استانداردهای حسابداری ایران، «بهای تمام شده عبارت است از مبلغ وجه نقد یا معادل نقد پرداختی یا ارزش منصفانه‌ی سایر مابه‌ازایی که جهت تحصیل یک دارایی در زمان تحصیل آن واگذار شده است.»